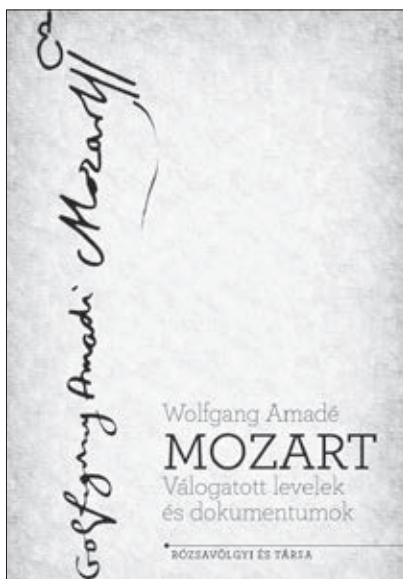


GRAMOFON

ZENEKRITIKAI MŰHELY



WOLFGANG AMADÉ MOZART: VÁLOGATOTT LEVELEK ÉS DOKUMENTUMOK

Kovács János Mozart-breviárium című kötetének átdolgozásával és bővítésével közreadja: Kárpáti János
Rózsavölgyi és Társa, 2017.

Megint remekelt a Szabolcsi-iskola. A Zeneakadémia zenetudományi tanszaka első évfolyamának egyetlen élő tagjaként Kárpáti János közhasznú feladatra vállalkozott. Egykori évfolyamtársa, Kovács János 1961-ben megjelent Mozart-breviáriumának nyomdokán haladva, naprakész olvasnivalót kínálva. Mert időközben elképesztő méreteket öltött a Mozart-kutatás eredményeit rögzítő, elsősorban német és angol nyelvű szakirodalom, amelynek áttekintése Mozart-kutatóknak is komoly feladat – az érdeklődő viszont megérdemli, hogy a tudomány mai állásának megfelelő, aktuális tudnivalót kapja.

Tehát korántsem afféle „revízióról” van szó csupán. Ezért is a megváltozott cím – és azért, mert nemigen nevezhető rövid olvasmánynak a jelentősen megnőtt terjedelmű, 629 számozott oldalt tartalmazó kötet. A szerkezet hasonló; legfeljebb

némely fejezetek alfejezetként tömörültek, avagy tagolódtak. A fejezetcímek közül A művész és az ember szabadságharca – a hercegerseki szolgálatból való kilépés történetét anekdota-szinten ismertnek tekintve – Lázadássá egyszerűsödött. Kárpáti zenetörténeszi vállalkozásának lényege, hogy átfogó szakirodalmi ismeretek birtokában olyan többlet-információkkal gyarapítsa a gyűjteményt, amelyek élet és életmű szempontjából egyaránt fontosak, és a széleskörű olvasótábornak is sokatmondóak. A válogatás felelősségteljes feladat, annál is inkább, hiszen általános érvényéből adódóan ez a könyv – a breviárium sorsából kiindulva – mintegy fél évszázadig alap-olvasmány lesz, amelynek egyes szakaszait részletezően dolgozzák ki a szakkönyvek.

Kárpáti János már a címadással fontos tudnivalót sugall: Mozart ugyanis nem használta nevét Amadeusként. Ezt a keresztnévet leginkább a népszerű, ám a valóságtól nem ritkán költőien elrugaszkodó film tette adat-rangúvá. Nagy érénye, hogy megkülönböztetett figyelmet fordít arra, hogy lehetőség szerint előtérbe helyezze a levélváltásokat: tehát nemcsak azt olvashatjuk, hogy mit írt Mozart, hanem azt is, hogy hogyan reagált arra a címzett. Ahogy lenni szokott, különböző megítélésekben részesült a csodagyermekséget kiaknázó apa szerepe, illetve befolyásának megannyi következménye önállóságra törekvő fia életében. Kárpáti nem sugall véleményt, gazdag dokumentációs anyag közreadásával az olvasóra bizza az értékelést. Kortörténeti adalékok tapintatos közlésével teszi helyre a magánlevelekben szereplő „malacságokat”, korabeli elterjedt rigmusok ismeretében közülük megannyi csupán utalással finomodik. Rendkívül érzékeny a stiláris árnyalatokra – áttekintő ismeretei birtokában megítélve, mikor tér el természetes kifejezőmódtól a levélíró, mikor protokollárisan udvarias, és mikor rajzolja el a tényeket, konkrét motivációs szándékkal.

A dokumentumokhoz kapcsolódó jegyzetanyag értékes információkat tartalmaz. Innen értesü-

lünk például arról, hogy Mozart felvétele a bécsi Tonkünstler-Sozietäthez azon hiúsult meg, hogy keresztlevelét nem tudta vagy nem akarta benyújtani. (Vajon azért, hogy ne derüljön ki az a turpisság, hogy apja a nagyobb hatás kedvéért egy évvel fiatalabbként propagálta a csodagyereket?) A híres-hírhedt elbocsátás története is kicsit más színezetet ölt, s itt kell megemlíteni egy, az olvasó számára megszívlelendő tény: a keresztnevek fontosságát. Mert Arco gróf (akitől a híres fenéken rúgás származik) – egy személy, de van két további Arco gróf is, akik szerepelnek a levelezésben. A köztük lévő, valamint további, azonos vezetéknevű szereplők családi viszonylatainak tisztázása kedves feladat a filológiai érdeklődéssel rendelkezők számára.

A jegyzetekkel kapcsolatban egy megjegyzés: az olvasó szempontjából hasznosabb lett volna, ha a névmutatóba kerül a személyek születési és halál dátuma, az egyes dokumentumok jegyzetanyaga így módon némileg csökkenthető lett volna. Esetleg átvehette volna Kovács Jánostól azt a gyakorlatot, hogy a szöveg-kontextustól amúgyis kiderülő minimális lényegi közlendő is oda kerüljön. A dokumentumokban Kárpáti ragaszkodik a neveknek a forrásokban szereplő írásmódjához, azonban a jegyzetekben és a névmutatóban jó lett volna a még nagyobb pontosság. Szakmabeliek és nem-zenészek számára egyaránt rendkívül hasznos olvasmány. Kézikönyv a szó legnemesebb értelmében – azoknak is ajánlott, akik a saját könyvtárral szemben a világhálón elérhetőt részesítik előnyben.

Fittler Katalin

JELMAGYARÁZAT A KRITIKAI ROVATHOZ

★★★★★

★★★★

★★★

★★

★

○

Remekmű

Kiváló

Jó

Átlagos

Elfogadható

Gyenge